

leidse
onderwijs
instellingen

Verslag ontwikkelgesprek Accountancy

10 december 2018

.....

Panel leden: voorzitter en deskundige.

Namens LOI Hogeschool: Programmaleider, Servicemanager, Business Unit Manager,
Programmamanager

Niveau: Bachelor/ Associate degree

Versie: 1

Versiedatum: 10 december 2018

Inhoud

1.1 Onderwerpen	1
1.2 Opening	1
1.3 Associate degree	1
1.4 Afronding opleiding	3
1.5 Afsluiting	5

1.1 Onderwerpen

A/ Met de verzelfstandiging van de Associate degree als formele opleiding op NLQF-niveau 5 per 1-1-2018 is de verwachting dat Ad's ook in het werkveld een steviger positie gaan verwerven. Het Ad-niveau heeft bij Accountancy een adequate uitwerking gekregen.

Het bekostigd onderwijs heeft forse stappen gezet in de afgelopen 3 jaar en de initiële instroom daar groeit. Post-initiële Instroom en studiesucces van Ad-studenten bij LOI Hogeschool is echter nog beperkt. Met het panel gaan we graag in gesprek om te bezien hoe we de Ad nog meer gezicht en positie kunnen geven. Welke kenmerken bieden aangrijpingspunten om werkgevers en prospects te bewegen naar studiesucces in de Ad.

B/ Al langer leeft - en niet alleen binnen LOI Hogeschool - de wens het afstudeertraject (klassieke onderzoek) anders in te richten. Daarnaast geldt dat nu er meer wordt gedacht vanuit leeruitkomsten en er gekeken wordt naar eerder verworven competenties, waarom zou je dan niet ook aan het einde met een assessment c.q. beoordeling portfolio kunnen werken?

Welke alternatieven zien we nog meer?

1.2 Opening

Nieuw is dat de NVAO de ontwikkelwaardes wenst aan te zetten middels een ontwikkelgesprek. Daarom is dit gesprek ingezet na een visitatietraject om te bespreken wat er binnen de opleider speelt. Een verslag hiervan dient toegankelijk, bijv. op eigen website, zijn en is een weerslag van het gesprek.

1.3 Associate degree

Na de afronding van de visitatiedag in september 2018 van accountancy bij het evaluatiegesprek waren wij blij met de terugkoppeling en aanbevelingen. Bij het opleidingsmanagement bestaat de behoefte om verder te spreken over de Associate degree (Ad) opleiding en in het bijzonder de vergelijking met de situatie in België.

We merken dat de studenten en de beroepenveldcommissie enthousiast zijn over de Ad maar de opleiding geniet nog maar weinig bekendheid in het werkveld. Een van de vragen is waarom stimuleren werkgevers –voornamelijk bij administratiekantoren/ accountancy- zo beperkt hun medewerkers om een Ad programma te volgen?

Hier ligt inderdaad een kans want nu staat een groep mensen in de kou die men kan opscholen naar professional in een administratiekantoor.

Vergelijk België en Nederland v.w.b. Ad

Er is onderscheid naar 5 (graduaatsniveau) en bachelor op niveau 6, vooraf kies je gericht voor een specifiek niveau met eigen leerpad. Om deze reden is er een aansluitingsprogramma met een studieduurverlenging van 30 studiepunten zodat het niveau 5 wordt opgeschaald naar de bijbehorende bachelor.

In België is het kwalificatieniveau "HB05" of graduaat ingevoerd in 2009. De benaming "graduaat" werd in het verleden gebruikt voor een bachelor opleiding in de vorm van een avondvariant van 2 jaar. Met de invoering van BAMA structuur, en vanwege de Engelse titel van Ad is de term "graduaat" weer uit de kast gehaald. In de praktijk stroomt ca 20-25% vervolgens door naar de bachelor. In 2012 is pas de Ad via wetgeving in Nederland gestart.

De bachelor in het Vlaanderen beslaat 180 studiepunten. Zodra studenten 120 studiepunten op niveau 5 hebben behaald dienen zij nog 90 punten te halen (aansluitingsprogramma van 30 +60 studiepunten). In België kent men geen propedeuse fase maar volgt men het secundair onderwijs (niveau 4 in het onderwijssysteem) tot 18 jaar (vanaf 17 in Nederland); het laatste jaar lijkt de Nederlandse propedeuse fase te overlappen.

Terugrekenend lijkt er verschil tussen Nederland en België van 60 studiepunten te bestaan, waarbij het Graduaat 2 studie jaren beslaat maar zich als 1 studiejaar naar Nederlandse maatstaven laat vergelijken. In Vlaanderen kan men pas aan niveau 5 beginnen als je een diploma secundair onderwijs op zak hebt (nl niveau 4). In Nederland zou dat HAVO/VWO/MB04 + propedeuse fase zijn. Het onderscheid in Vlaanderen wordt gemaakt in een forse extra component over boekhouden en btw en voor een derde deel werkplek leren (stage). Het aansluitingsprogramma (30 EC) aldaar richt zich vooral op de onderzoeksvaardigheden, algemene economie, statistiek, kortom de meer algemene hbo competenties.

In België worden er dus eerder en duidelijker twee eindniveaus beoogd, waarbij in Nederland de doorstroming van Ad naar bachelor voorop staat. Er zijn andere snelheden en moeilijkheidsgraden in de programma's, waarbij er voor meer mensen mogelijkheden worden geboden want niet iedereen komt mee op het bachelor niveau.

Vakken in de graduaat-opleiding kennen dan ook een andere opbouw; in de bachelor-opleiding worden in een hoger tempo complexere zaken behandeld. Concreet kan dit zich bijvoorbeeld uiten in het aantal oefeningen er gemaakt wordt op een thema: op niveau 5 wordt behoorlijk geoefend terwijl er bij de bachelor maximaal drie oefeningen worden gedaan en in een master wordt vaak niet geoefend.

Samenvattend: de leerroute en opbouw van complexiteit verschilt dus bij Ad en bachelor, er worden meer studiepunten gebruikt voor het boekhouden in het Ad-traject. Bij een Ad traject worden meer oefeningen en begeleiding gevraagd. Route naar eindniveau en studiebelasting is verschillend, in Europa is gaat men uit van het geheel op het niveau 5 of 6. In Nederland hanteren we echter de insteek dat de eerste 2 jaar op niveau 5 zitten waarbij jaar 3 en 4 op niveau 6 wordt gedaan.

Bij internationale uitwisseling met bijvoorbeeld Stenden wordt geconstateerd dat het niveau 5 in Nederland hoger blijkt, de HB05 studenten uit België komen moeizaam mee. Dat lijkt ondermeer te zitten in de bestede aandacht aan onderzoeksvaardigheden. Deze basis wordt in Nederland al eerder meegegeven om te kunnen doorstromen naar de bachelor. Risico is echter dat een deel van de Ad-doelgroep afhaakt omdat de dit te hoog gegrepen kan zijn.

Werkveld

Ook in België is geconstateerd dat het Ad binnen het veld onbekend is en men dient dus niet alleen het (conservatieve) werkveld te volgen want dan ben je te laat.

Als de Ad en de bachelor op elkaar lijken, verdwijnt het onderscheid voor het werkveld.

De herkenbaarheid kan worden vergroot als er herkenbare, expliciete beroepsproducten worden gerealiseerd. Een in dit verband relevant voorbeeld is de opleiding SJD, waarbij de Ad'er een advies rapport voor particulieren in de schuldsanering maakt.

Naast de onbekendheid in België ligt daar nog een uitdaging in de praktijk ook de nodige werkplekken te vinden en werkplekovereenkomsten af te sluiten. De arbeidsmarkt is momenteel krap en bedrijven werken daarom thans meer mee. De werkgevers zien ook dat het repeterende werk eruit kan worden gelicht. De gegevens die bij robotisering worden ingevoerd moeten echter wel worden begrepen; men dient een beeld te hebben van de grove uitkomst en moet men weten hoe uitzonderingen verwerkt dienen te worden.

Aanbevelingen

Zie Ad ook als eindniveau en richt je onderwijsprogramma daarop, gerelateerd aan de doelgroep. Het verdient aanbeveling om verder te onderzoeken of er voor de Ad voldoende studieruimte wordt gegeven in combinatie met een eventuele een schakelmodule voor de optimale doorstroming naar 6.

Kijk naar leerresultaten/leeruitkomsten, bespreek dit met het werkveld en bepaal daaruit de vraag. Het strekt tot aanbeveling om het werkveld te helpen met het aandragen van concrete producten van wat de Ad'er bij jou als stageverlener komt doen of wat je als werkgever mag verwachten.

Neem ook kennis van de leerdoelen zoals die in België voor HBO5 zijn geschreven. Je vindt de beroeps- en onderwijskwalificaties op de website van AHOVOKS, <http://www.vlaamsekwalificatiestructuur.be/kwalificatiedatabank/>. Binnen de onderwijskwalificaties kan je zoeken op VKS-niveau , bijvoorbeeld 5 voor de Ad's. De afgrenzing wordt daar aangegeven.

1.4 Afronding opleiding

Is de door LOI Hogeschool voorgestane vorm voor afronding van Ad 'er, inbreng beroepsproduct, ook haalbaar voor de bachelor en welke alternatieven zien we nog meer?

In België (met name Vlaanderen) wordt de scriptie bij een aantal hogescholen al jaren niet meer gehanteerd, uitgezonderd binnen het avond/afstandsonderwijs. Binnen het dagonderwijs wordt gewerkt met andere afstudeermodes, zoals bijvoorbeeld Small Business projecten.

Het grote voordeel van de scriptie is het analytisch nadenken en schrijven, vraag blijft in hoeverre de verdieping wordt bereikt en in hoeverre het van waarde is voor de opdrachtgever.

Alternatief kan zijn het opdelen in brokjes zodat er eerder met onderzoek en schrijven kan worden gestart. Het lijkt soms een verplichte oefening waarbij het kritisch denkvermogen te wensen over laat. Op dit moment bedraagt het afstudeerverslag 20 EC en dat is bijna 10% van de opleiding als afsluiting van de opleidingen.

Alternatieven

In de Belgische hogeschool waar de gesprekspartner werkzaam is wordt door studenten accountancy-fiscaliteit een reëel bedrijf gestart (waarbij zelfs btw problematiek naar voren komt). De start van de onderneming vindt plaats in het tweede jaar en in het einde van derde jaar wordt de liquidatie verzorgd, 4-5 studenten zijn verantwoordelijk voor de het gehele proces. Met een afsluitend assessment gesprek en evaluatie, dit is een ultiem beroepsproduct.

Ook in Nederland zitten Hogescholen op dit spoor, voorbeelden in Leiden en Amsterdam worden besproken, zoals Cultureel-maatschappelijke vorming (CMV) met een real live business-case.

Samenwerking en teamwork zijn daarbij punten waar studenten op worden uitgedaagd. Opbouw in beroepsproducten in samenhang met verslag (reflectie) en eindgesprek vormen dan het afstuderen.

In de praktijk zien we al dat een assessment en opgeleverd(e) beroepsproduct(en) dan samen een totaal portfolio vormen. Kritiek vanuit panels richt zich dan vaak op de beperkte diepte van reflectie, bijv. 'ik heb dit gedaan en dat was achteraf niet handig'.

Kritisch denken is het doel. In de praktijk zien we dat studenten over het algemeen moeite hebben met reflecteren. Leren reflecteren, studenten moeten worden geholpen bij het zetten van eerste stappen om over jezelf na te denken en het zien van samenhang.

Voor LOI Hogeschool geldt dat de studenten in het werkveld zitten en daar zijn dossiers/producten voor handen om door te lichten, kijk wat beter kan en geef een advies. Men kan daarbij de opbouw zien, de onderzoek stappen volgen en ook het werkveld heeft daarbij belang. Je kan daarmee ook de discussie voorkomen dat dit 'eigen werk' is. Het zijn reële producten met als startpunt een eigen analyse (onderzoeken), en dan komt men ook op het Hbo niveau, als alternatief voor de scriptie.

In Den Bosch (HAS) worden real-life opdrachten geacquireerd en dat levert heel relevante (betaalde) opdrachten voor studenten onder begeleiding door docenten op. De panels wijzen daarbij altijd op de prestatieverplichtingen, de HAS kiest daarbij voor het model dat de docent het eindniveau garandeert aan de opdrachtgever. Deze route moet voortdurend worden verdedigd want hoe zit het bijv. met de leeromgeving en afstemming van het niveau?

Het concept waarbij de uit de beroepspraktijk gehaalde casuïstiek wordt geëvalueerd lijkt daarom een solide oplossing voor praktijk relevante en actuele beroepsproducten. Voor de bepaling van het niveau wordt gekeken naar de evaluatie en niet naar het dossier of product.

Evaluatie biedt ook de ruimte om de diepte in te gaan en kan eenvoudiger van criteria worden voorzien. Dit kan efficiënt ook middels een competitie worden uitgevoerd waarbij gekeken wordt naar de beste evaluatie.

Aanbeveling

Een scriptie limiteert, aangezien er relatief veel tijd verloren raakt met niet relevante beroepsrelevante activiteiten, de vorm is vast (bijv. 50 pagina's papier) en men begint vaak bij de theorie en niet in de praktijk. Er is geen eigen exploratie, je wilt daarom graag eigen inbreng van producten om te komen tot een portfolio en je kunt daarin mooie en relevante producten realiseren. Vastgestelde beroepsproducten, een omschreven set die in een portfolio of dossier moeten worden opgenomen, met nieuwe rubrics om werkstukken te kunnen beoordelen kan de basis vormen voor afstuderen. Dat kan worden versterkt door de eigen beroepsproducten door de student te laten evalueren om te komen tot reflectie. De student kijkt dan kritisch nogmaals naar zijn eigen (eerdere) werk en doet daarover verslag. Als gezegd, voor de bepaling van het niveau wordt gekeken naar de evaluatie en niet naar het dossier of product. Voorwaarde is dat studenten worden begeleid in het leren reflecteren.

1.5 Afsluiting

Door het opleidingsmanagement wordt een concept verslag van dit gesprek gemaakt dat wordt voorgelegd aan de panelleden. Daarna publiceert LOI Hogeschool het verslag op haar website en onderzoekt hoe het geleerde en de aanbevelingen kunnen worden opgepakt.